

פרשת "בהר סיני" ואיחוד המוקדם

The End of Vayyikra – When and Where?

(1) ויקרא כה-כו

(א) וידבר ה' אל-משה בהר סיני לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה: (ג) שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואספת את-תבואתה: (ד) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר: (ה) את ספח קצירך לא תקטוף ואת ענבי ניוךך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ: (ו) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמנתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך: (ז) ולבדחמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל-תבואתה לאכל: (ח) וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה: (ט) והעברת שופר תרועה בחדש השבועי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל-ארצכם: (י) וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל-ישוביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל-אחוזו ואיש אל-משפחתו תשובו: (יא) יובל הוא שנת החמישים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את-ספחיה ולא תבצרו את-נוקיה: (יב) כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן-השדה תאכלו את-תבואתה: (יג) בשנת היובל הואת תשובו איש אל-אחוזו: (יד) וכי-תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל-תונו איש את-אחיו: (טו) במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני-תבואות ממכר-לך: (טז) לפי רב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעיט מקנתו כי מספר תבואת הוא מכר לך: (יז) ולא תונו איש את-עמיתו ויראת מאלהיך כי אני ה' אלהיכם: (יח) ועשיתם את-חקתי ואת-משפטי תשמרו ועשיתם אותם ושבתם על-הארץ לבטא: (יט) ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע ושבתם לבטח עליה: (כ) וכי תאמרו מה-נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את-תבואתנו: (כא) ועייתי את-ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את-תבואתה לשלש השנים: (כב) וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן-תבואתה ישן עד השנה התשיעית עד-כזא תבואתה תאכלו ישן: (כג) והארץ לא תמכר לצממת כדלי הארץ כדגרים ותושבים אתם עמדי: (כד) ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ: (כה) כפי-מוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכרו אחיו: (כו) ואיש כי לא יהיה-לו גאל והשיגה ידו ומצא כדי גאלתו: (כז) וחשב את-שני ממכרו והשיב את-הערף לאיש אשר מכרו-לו ושב לאחוזתו: (כח) ואם לא-מצאה ידו די השיב לו והיה ממכרו ביד הקנה אתו עד שנת היובל ויצא ביבל ושב לאחוזתו: (כט) ואיש כפי-מכר בית-מושב עיר חומה והיתה גאלתו עיר-תם שנת ממכרו ומים תהיה גאלתו: (ל) ואם לא-יצא עיר-מלאת לו שנה תמיהה וקם הבית אשר-בעיר אשר-לא לו חמה לצממת לקנה אתו לזדתינו לא יצא ביבל: (לא) ובתי החצרים אשר איך להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו וביבל יצא: (לב) וערי הלוים בתי ערי אחוזתם גאלת עולם תהיה ללוים: (לג) ואשר יגאל מן-הלוים ויצא ממכר-בית ועיר אחוזתו ביבל כי בתי ערי הלוים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל: (לד) ושדה מגרש עריהם לא ימכר כפי-אחוזת עולם הוא להם: (לה) וכפי-מוך אחיך ומטה יד עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: (לו) אל-תקח מאתו נשך ותרבות ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך: (לז) את-כסףך לא-יתן לו בנשך ובמדינת לא-יתן לו בנשך ובמדינת לא-יתן לו בנשך: (לח) אני ה' אלהיכם אשר-הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את-ארץ כנען להיות לכם לאלהים: (לט) וכפי-מוך אחיך עמך ונמכר-לך לא-תעבד בו עבדת עבד: (מ) כשכיר כתושב יהיה עמך עיר-שנת היבל יעבד עמך: (מא) ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל-משפחתו ואל-אחוזת אבתיו ישוב: (מב) כפי-עבדי הם אשר-הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד: (מג) לא-תרדה בו בפרך ויראת מאלהיך: (מד) ועבדך ואמנתך אשר יהיר-לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמה: (מה) וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארצכם והיו לכם לאחוזת: (מו) והתנתלתם אתם לבניכם אחרים לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו ובאחיכם בני-ישראל איש באחיו לא-תרדה בו בפרך: (מז) וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומך אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך או לעקור משפחת גר: (מח) אחרי נמכר גאלה תהיה-לו אחד מאחיו יגאלנו: (מט) אורדו או כדדו יגאלנו או-משאר בשך ממשפחתו יגאלנו או-השיגה ידו ונאל: (נ) וחשב עם-קנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל יהיה כסף ממכרו במספר שנים כפי שכי ידוה עמו: (נא) אס-עוד רבות בשנים לפיהן ישוב גאלתו מספר מקנתו: (נב) ואס-מעט נשאר בשנים עד-שנת היבל וחשב-לו כפי שניו ישוב את-גאלתו: (נג) כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא-ירדנו בפרך לשניך: (נד) ואם-לא יגאל באלה ויצא בשנת היבל הוא ובניו עמו: (נה) כפי לי בני-ישראל עבדים עבדי הם אשר-הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה' אלהיכם: (א) לא-תעשו לכם אלילם ופסל ומצבה לא-תקיימו לכם ואבן משפית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה כי אני ה' אלהיכם: (ב) את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה': (ג) אם-בחקתי תלכו ואת-מצותי תשמרו ועשיתם אתם: (ד) ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרויו: (ה) והשיג לכם דיש את-בציר ובציר ישיג את-זרע ואכלתם לחמכם לשבע ושבתם לבטח בארצכם: (ו) ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחרד ויהשבתני חיה רעה מן-הארץ וחרב לא-תעבד בארצכם: (ז) ורדפתם את-איביכם ונפלו לפניכם לחרב: (ח) ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב: (ט) ופגיתו אליכם והפריתי

אתכם והרביתי אתכם והקימתי את בריתי אתכם: (י) ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציא: (יא) ונתתי משפני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם: (יב) והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם: (יג) אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהיית להם עבדים ואשפר מטת עלכם ואולך אתכם קוממיות:

(יד) ואס-לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה: (טו) ואס-בחקתי תמאסו ואס את-משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את-כל מצותי להפרכם את בריתי: (טז) אף-אני אעשה ואת לכם והקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדבת נפש וזרעתם לריוח זרעם ואכלו איביכם: (יז) ונתתי פני בכם ונפתם לפני איביכם ורדו בכם שואים ונסתם ואי-דבר אתכם: ס (יח) ואס-עד-אלה לא תשמעו לי וספתי לנסה אתכם שבע על-חטאתיכם: (יט) ושברתי את-גאון עיניכם ונתתי את-שמיכם כברזל ואת-ארבעם כנחושה: (כ) ותם לריוח כחכם ולא-תתן ארבעם את-יכולה ועין הארץ לא יתן פרוי: (כא) ואס-תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמע לי וספתי עליכם מזה שבע חטאתיכם: (כב) והשלחתי בכם את-חיות השדה ושכלה אתכם והכריתיה את-בהמתכם והמעוטה אתכם ונשמו דרכיכם: (כג) ואס-אלה לא תסרו לי והלכתם עמי קרי: (כד) והלכתי אף-אני עמכם בקרי והכיתי אתכם גס-אני שבע על-חטאתיכם: (כה) והבאתי עליכם חרב נלקמת נקם ברית ונאספתם אל-עריכם ושלחתי דבר בתוככם ונתתם ביד-אויב: (כו) בשברי לכם מטה להם ואפו עשר נשים לחמכם בתנו אחר והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבעו: (כז) ואס-בזאת לא תשמעו לי והלכתם עמי בקרי: (כח) והלכתי עמכם בחמת קרי ושרתי אתכם אף-אני שבע על-חטאתיכם: (כט) ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו: (ל) והשמדתי את-במותיכם והכרתי את-חמניכם ונתתי את-פגריכם על-פגרי גלולכם וגעלה נפשי אתכם: (לא) ונתתי את-עריכם חרבה והשמותי את-מקדשיכם ולא אריח בריח ניהחכם: (לב) והשמתי אני את-הארץ ושמונו עליה איביכם הישבים בה: (לג) ואתכם אורה בגוים והירקתי אחריכם חרב והייתי ארבעם שקמה ועריכם יהיו חרבה: (לד) אז תרצה הארץ את-שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם או תשבת הארץ והרצת את-שבתותיה: (לה) כל-ימי השמה תשבת את אשר לא-שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה: (לו) והנשארים בכם והבאתי מנחם בלבכם בארצת איביכם ודבר אהם קול עליה נדף ונסו מנסת-חרב ונפלו ואין דרך: (לז) וכשלו איש-באחיו כמפני-חרב ודבר אין ולא-תהיה לכם תקומה לפני איביכם: (לח) ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם: (לט) והנשארים בכם ימקו בעונם בארצת איביכם ואף בעונת אבתם אתם ימקו: (מ) והתרו את-עונם ואת-עון אבתם במעלה אשר מעלה בי ואף אשר-הלכו עמי בקרי: (מא) אף-אני אלך עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביכם אור-אני וינעו לכם העיר ואו ירעו את-עונם:

(מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר: (מג) והארץ תעזוב מהם ותרוץ את-שבתותיה בהשמה מהם והם ירצו את-עונם יען וביען במשפטי מאסו ואת-חקתי געלה נפשם: (מד) ואף-גם-זאת בהיותם בארץ איביהם לא-מאסתי ולא-געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלהיכם: (מה) וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני ה':

אלה החקים והמשפטים והתורות אשר נתן ה' בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד-משה:

(א) וידבר ה' אל-משה לאמור: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרת אלהם איש כי יפלא נדר בערבך נפשת לה: (ג) והיה ערבך הוצר מבין עשרים שנה ועד בך ששים שנה והיה ערבך חמשים שקל כסף בשקל הקדש: (ד) ואס-נקמה הוא והיה ערבך שלשים שקל: (ה) ואס מבין-חמש שנים ועד בן-עשרים שנה והיה ערבך חמשה עשרים שקלים ולקמה עשרת שקלים: (ו) ואס מבין-חמש שנים ועד בן-עשרים שנים והיה ערבך חמשה עשרים שקלים כסף: (ז) ואס מבין-ששים שנה ומעלה אס זכר והיה ערבך חמשה עשר שקל ולקמה עשרה שקלים: (ח) ואס-כרך הוא מערבך והעמידו לפני הנהן והעידן אתו הנהן על-פי אשר תשיג יד הנדר יעריכנו הנהן:

(ט) ואס-בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' כל אשר יתן ממנו לה' יהיה-קדש: (י) לא יחליפנו ולא-ימיר אתו טוב ברע אודע בטוב ואס-המיר ימיר בהמה בבהמה והיה-הוא ותמורתו יהיה-קדש: (יא) ואס כל-בהמה טמאה אשר לא-יקריבו ממנה קרבן לה' והעמיד את-הבהמה לפני הנהן: (יב) והעריך הנהן אתה בין טוב ובין רע בערבך הנהן בן והיה: (יג) ואס-גאל יגאלנה ויספר חמישתו על-ערבך: (יד) ואיש כיר-קדש את-ביתו קדש לה' והעריכו הנהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אתו הנהן בן יקום: (טו) ואס-המקדיש יגאל את-ביתו ויספר חמישית כסף-ערבך עליו והיה לו: (טז) ואסו משדה אחוזתו יקדיש איש לה' והיה ערבך לפי ירעו חמור עשרים בחמשים שקל כסף: (יז) אס-משנת היבל יקדיש שדה בערבך יקום: (יח) ואס-אחר היבל יקדיש שדה וחשילו הנהן את-הכסף על-פי השנים הנותרות עד שנת היבל ויגרע מערבך: (יט) ואס-גאל יגאל את-השדה המקדיש אתו ויספר חמישית כסף-ערבך עליו וקם לו: (כ) ואס-לא יגאל את-השדה ואס-מכר את-השדה לאיש אחר לא יגאל עוד: (כא) והיה השדה בצאתו ביכל קדש לה' בשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו: (כב) ואס את-שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו יקדיש לה: (כג) וחשילו הנהן את מקסת הערבך עד שנת היבל ויבטן את-הערבך ביום ההוא קדש לה: (כד) בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר-לו אחזת הארץ: (כה) וכל-ערבך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל: (כו) אך-בכור אשר-יבכר לה' בבהמה לא-יקדיש איש

אתו אס-שור אס-שה לה' הוא: (כז) ואס בבהמה הטמאה ופרה בערבך ויספר חמישתו עליו ואס-לא יגאל ויבכר בערבך: (כח) אך-כל-חרם אשר יחרם איש לה' מכל-אשר-לו מאדם ובהמה ומשדה אחוזתו לא ימכר ולא יגאל כל-חרם קדש-קדשים הוא לה: (כט) כל-חרם אשר יחרם מן-האדם לא יפרה מות יומת-לו וכל-מעשר הארץ מרע הארץ מפרה העין לה' הוא קדש לה: (לא) ואס-גאל יגאל איש ממעשרו חמישית יספר עליו: (לב) וכל-מעשר בקר וצאן כל אשר-יעבר תחת השבת העשירי יהיה-קדש לה': (לג) לא יבקר בין-טוב לרע ולא ימירנו ואס-המיר ימירנו והיה-הוא ותמורתו יהיה-קדש לא יגאל: (לד) אלה המצוות אשר צוה ה' את-משה אל-בני ישראל בהר סיני:

וידבר יי אל משה בהר סיני לאמר – מה ענין שמטה לענין הר סיני? והלא כל המצוות נאמרו מסיני? אלא מה שמטה, נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, אף כלם נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני.

3 זבחים קטו ע"ב

תניא רבי ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד.
רבי עקיבא אומר כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב

4 ויקרא א, א-ג

(א) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אלם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: (ג) אסעלה קרבנו מן הבקר וקרבים יקריבונו אלפתח אהל מועד יקריב אתו לרצנו לפני ה':

5 ויקרא ז, לז-לח

(לז) זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים: (לח) אשר צוה ה' את משה בהר סיני ביום צוה את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני:

6 שמות כד, ג-ח

(ג) ויצא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה: (ד) וכתב משה את כל דברי ה' וישכם בבקר ובין מזבח תחת ההר ושתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל: (ה) וישלח את נערו בני ישראל ויעלו עלת ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים: (ו) ויקח משה חצי הים וישם באגנת וחיצי הים זרק על המזבח: (ז) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע: (ח) ויקח משה את הים וזרק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר ברית ה' עמכם על כל הדברים האלה:

7 רשב"ם ויקרא כ"ה:א

בהר סיני – קודם שהוקם אוהל מועד.

8 רשב"ם במדבר א' א

במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני - כל הדברות שנאמרו בשנה ראשונה קודם שהוקם המשכן כת' בהן: בהר סיני. אבל משהוקם המשכן באחד לחדש שנייה, לא יאמר: בהר סיני, אבל: במדבר סיני באהל מועד. וכן מוכיח לפנינו דכתיב: ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה' את משה בהר סיני, קודם שהוקם המשכן, אז היו תולדות אהרן ארבעה: ואלה שמות בני אהרן (הבכור) נדב ואביהוא ואלעזר ואיתמר. אבל לסוף, בשנה שנייה שהוקם המשכן, לא היו כי אם שנים, לפי שלבסוף כשהוקם המשכן בשנה שנייה נאמר: וימת נדב ואביהוא לפני י"י במדבר סיני. במדבר סיני היו ארבעה, ולבסוף שנים, כי בו ביום שהוקם אהל מועד מתו נדב ואביהוא.

9 ר' יוסף בכור שור ויקרא כ"ה:א

בהר סיני – כל הפרשיות כולן של מעלה מראש הספר עד כאן נאמרו מאהל מועד, וכולה שייכי באהל מועד: הקרבנות הטהורות והטמאות שצריכין ליזהר מליכנס ומלאכול בקודש בטומאה, כגון זבים ומצורעים ובעלי קריים ויולדות ומלואים, וכל העניין. אבל אילו שני הפרשיות: בהר סיני ואם בחקותי, לא שייכי כל כך לאהל מועד ולא לכהנים, ונאמרו בהר סיני. ומיהו משום דשייכי קצת, שמדברות בשביעית ויובל וערכין דשייכי בכהנים, שהכהנים מקדשים השנים, וביובל כתיב: והעברת שופר תרועה, וכתיב: ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות, וגם מדברים בחרמים שהם לכהנים, ובערכין שהכהנים מעריכים, נצטרפו הכא בתורת כהנים. ומשום דלא תיסק אדעתין דנאמרו באהל מועד, כתב דבהר סיני נאמרו.

10 אבן עזרא ויקרא כ"ה:א

אין מוקדם ומאוחר בתורה, וזו הפרשה קודם ויקרא וכל הפרשיות שהם אחריו, כי הדבור בהר סיני, ועתה כרת הברית הכתובה בפרשת ואלה המשפטים. והזכירה במקום הזה לחבר תנאי הארץ. וכאשר אמר על העריות: כי בעבורם תקיא הארץ אותם, כן אמר בפרשת אס בחקתי על שבתות הארץ, והזכיר בתחלה: פירוש השבתות.

11 ספורנו ויקרא כ"ה:א

וידבר ה' אל משה בהר סיני – הנה לא יזכיר בשום מצוה מקום הצווי זולתי כאשר קרה חדוש אז באותו המקום. אבל באר שכשאמר האל יתעלה בסיני והשביעית תשמטנה ונטשתה ואכלו אביני עמך ויתרם וכו', פירש למשה אז כל דיני השביעית האמורים בזה המקום, וזה להבין ולהורות שזה בעצמו היה בכל שאר המצוות, שאף על פי שנאמר בקצתם מקרא מועט היה הבאור אז רחב באר היטב, כאמרם ז"ל: מה ענין שמטה אצל הר סיני, אלא מה שמטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה ופירושיה מסיני, אף כל המצוות נאמרו מסיני כללותיהם ודקדוקיהם ופירושיהם. והזכיר משה רבינו זאת הפרשה בזה המקום, כי חשב שיכנסו תיכף לארץ, כמו שהעיד באמרו נוסעים אנחנו אל המקום. והזהיר על שמטת קרקע בפרט, כי בחטאם בשמירתה יגלו ממנה, כמו שהעיד באמרו אז תרצה הארץ את שבתותיה, וכן העיד בסוף דברי הימים באמרו עד רצתה הארץ את שבתותיה.

(12) רמב"ן ויקרא כ"ה:א

וידבר יי אל משה בהר סיני – מה ענין שמיטה לענין הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמטה נאמרו כללותיה ופרטיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיה ופרטיה ודקדוקיה מסיני. כך שנויה בתורת כהנים. ונראה לי שכך פירושה: לפי שלא מצינו שמטת קרקעות שנשנית בערבות מואב, למדנו שכללותיה ופירושה כולן נאמרו מסיני, ובא הכתוב ולימד כאן על כל דיבור ודיבור שנדבר למשה בסיני שמסיני היו כללותיה ודקדוקיה, וחזרו ונשנו בערבות מואב. לשון רבינו שלמה. ואינו נכון בעיני כלל...וענין הפרשה הזאת שנכתב בכאן אמר ר' אברהם: כי זאת הברית הכתובה בפרשת ואלה המשפטים...

ולפי דעתו: כי נכתבה כאן בסדר נכון, כי פירושו: בהר סיני – בעלותו שם לקבל הלחות שניות. וביאור הענין: כי בתחלת ארבעים יום הראשונים של לוחות ראשונות כתב משה בספר הברית את כל דברי יי ואת כל המשפטים הנאמרים שם, ויזרוק דם הברית על העם. וכשחטאו בעגל ונשתברו הלחות כאלו נתבטלה הברית ההיא אצל הקב"ה. וכשנתרצה הקב"ה למשה בלוחות שניות צוהו בברית חדשה, שנאמר: הנה אנכי כורת ברית, והחזיר שם המצות החמורות שנאמרו בסדר ואלה המשפטים בברית הראשונה, ואמר: כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. ורצה הקב"ה להחמיר עליהם בברית הזאת השנית שתהיה עליהם באלות וקללות, ושתהיה כראשונה על כל המצות הראשונות ועל כל המשפטים, כמו שנאמר בברית הראשונה: את כל דברי יי ואת כל המשפטים. ולכך אמר כאן בסוף התוכחות: אלה החקים והמשפטים והתורות אשר נתן יי בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה – והוא רומז אל כל המצות והמשפטים שנאמרו בברית הראשונה בסדר ואלה המשפטים שהיו כולם בברית הזאת. והנה בספר הברית הראשון נאמרה השביעית בכלל, כמו שהזכרתי, שנאמר: והשביעית תשמטנה ונטשתה וגו', ועתה בברית הזאת השנית נאמרה בפרטיה ודקדוקיה ועונשיה. ובעת הברית הראשונה שהוא בארבעים יום ראשונים נצטוה משה על המשכן, וכשנתרצה לו הקב"ה וצוהו לכרות להם ברית שנייה ירד משה ויעום את כל אשר דבר יי אתו בהר סיני והיה מעשה המשכן מכללם. ואז הקהיל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר להם כתחלה: אלה הדברים אשר צוה יי לעשות אותם במלאכת המשכן, והם קבלו הדבר בשמחה ויצאו מלפניו מיד ובאו כולם ונתנו הנדבה ונתחילו לעשות במלאכה. וכל ימי העשות המשכן לא דבר להם משה דבר אחר מכל אשר נצטוה, כי לא רצה להקהיל אליו העדה כדי שלא יתבטלו מן המלאכה, כי היו החכמים והעוסקים במלאכה רבים וגדולים, ומרבית העם עוזרים להם ועומדים עליהם בשמחתם שהם בונים משכן שתשרה שכינה ביניהם. והנה שתק מהם עד ש[עשו המשכן והשלימו מלאכתו. וכאשר הוקם, מיד: ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד, וצוהו בקרבנות ובכל תורת כהנים ומשה צוה הכל אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל מיד. וכאשר השלים, אמר להם: עוד צוה אותי השם בהר סיני לפרש לכם השמטה והיובל ולכרות לכם על המצות והמשפטים ברית חדשה [באלה ובשבועה. ולא הוצרך עתה שיזבח זבחים ויזרוק חצי הדם על העם וחצי הדם על המזבח כאשר עשה בראשונה, אבל קבלו עליהם הברית הראשונה] באלות ובקללות אלה. וזה טעם: אשר נתן יי בינו ובין בני ישראל בהר סיני – כי הוא הנותן להם הברית הזאת כי מחל להם על פי התנאין האלו כמו שפרשתי בסוף כי תשא...

(13) נצי"ב ויקרא כ"ה:א

בהר סיני לאמר - דכל פרשיות שבת"כ היו הדברות באהל מועד. ואע"ג שבסיני נאמרו ג'כ למשה בכ"ז לא נדברו הפרשיות שיאמרו אותם לישראל עד בואו לא"מ. אבל פרשה זו עד סוף פ' בחקתי דמסיים בהר סיני נאמר ונדבר בסיני לאמר לישראל. וגם משה אמר לישראל אז וכמש"כ שם כ"ד ג' בשם המכילתא. ובמס' סוטה דל"ז ידוע אשר ברכות וקללות נאמרו בסיני.

(14) נצי"ב ויקרא ז'ל"ח

אשר צוה ה' את משה בהר סיני - אז היו בקבלה כל הפרטים הללו כמו כל הקבלות שנכללו בלשון צוה. כמש"כ כ"פ. אבל הפרשיות שבכתב לא נאמרו אלא באהל מועד. ואינו כמו פ' בהר סיני שגוף הדבור נאמר בסיני משא"כ פרשת הקרבנות לא היה בסיני אלא בתורת צווי.

(15) שמות ג, יב

וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה הָאֵתָן כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת-הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים עַל-הָהָר הַזֶּה:

(16) אבן עזרא שמות כט:מו

וידעו הטעם אז ידעו כי לא הוצאתי אותם ממצרים רק בעבור שיעשו לי משכן ושכנתי בתוכם, וזהו תעבדון את האלהים על ההר הזה